

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
 ภาควิชาเทคนิคเกษตร
 คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอกำบางระจัน
 จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2532

Study on Beef Production in Khaibangrathan
 District Singburi in 1989

โดย

นายบุญเชิด ช่างเพียร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 10 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2533

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

 10 มิ.ย. / 33

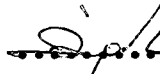
(อาจารย์อำนวยการ เสนศักดิ์)

กรรมการปัญหาพิเศษ

 21 มิ.ย. / 33

(อาจารย์มานิต คำประภอบ)

กรรมการปัญหาพิเศษ

 19 มิ.ย. / 33

(อาจารย์วิบูลย์ศักดิ์ กาวิละ)

หัวหน้าภาควิชา

 20 มิ.ย. / 33

(อาจารย์แสนนัต หงษ์ทรงเกียรติ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้ง นำไปใช้
 2532

13776

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอกำบางระจัน
จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2532

Study on Beef Production in Khaibangrathan
District Singburi in 1989

T095986

โดย

นายบุญเชิด ช่างเพียร

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสำเร็จแห่งปริญญาวชิราวุฒิศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

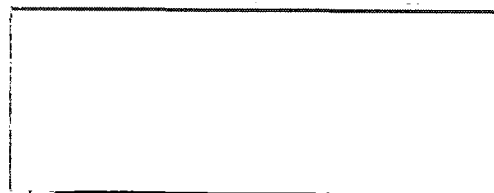
พ.ศ. 2533

ปพ.

บA387

2533

ส่งทง.....
เลขทะเบียน..... 95986
วันเดือนปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอกำแพงบางระจัน
จังหวัดสิงห์บุรี ปี พ.ศ. 2532

โดย : นายบุญเชิด ช่างเพียร

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : ๒๐ / ๓ / ๓๓

(อาจารย์อวรณ์ เสนศักดิ์)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอกำแพงบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยมีวัตถุประสงค์จะศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคม และสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ รวมทั้งต้นทุนรายโค ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยประยุกต์รวมทั้ง การส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อต่อไป

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 105 คน ได้จากการสุ่มแบบ Simple random sampling เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ซึ่งได้แก่การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และค่าพิสัย

ผลการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นชายร้อยละ 62.86 อายุเฉลี่ย 42.20 ปี จบชั้นประถมศึกษา มีแรงงานในการเลี้ยงโคเนื้อเต็มเวลาเฉลี่ย 1 คน ทำนาเป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรองคือการเลี้ยงโคเนื้อ ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ในการเลี้ยงโคเนื้อ ผู้เลี้ยงโคเนื้อได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยส่งเสริมของกรมปศุสัตว์ จำนวนโคเนื้อเฉลี่ย 8 ตัว คอฟาร์ม ซึ่งส่วนใหญ่เลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองเฉลี่ย 8 ตัว อาหารหยาบที่ใช้เลี้ยงคือ หญ้า และฟางข้าว ส่วนอาหารข้นจะให้ในรูปอาหารสำเร็จรูป มีเพียงร้อยละ 18.10 ที่ผสมอาหารข้นขึ้นใช้เองการเลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบบางฤดูปล่อยให้กินในทุ่งหญ้า บางฤดูขังไว้ในคอกแล้วตัดหญ้ามาให้กิน ปีที่ผ่านมาพบว่าโคเนื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นโรคปากและเท้าเปื่อยการผสมพันธุ์โคเนื้อส่วนใหญ่ใช้วิธีจริงผสม รายได้จากการขายโคเนื้อเฉลี่ยฟาร์มละ 25,232.85 บาทต่อปี ในขณะที่ต้นทุนเฉลี่ยตัวละ 8,086.13 บาท

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่การขาดแคลนอาหารหยาบคือ หญ้าในฤดูแล้ง อัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ ค่าผสมพันธุ์มีราคาแพงและการจำหน่ายโคด้วยวิธีการขายเหมาตัว ทำให้ผู้เลี้ยงโคเนื้อเสียเปรียบพอค่านกกลางนอกจากนี้ผู้เลี้ยงโคเนื้อยังมีปัญหาเกี่ยวกับโจรผู้ร้ายขู่มุขและการขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน เนื่องจากโคเข้าทำลายพืชผลของเพื่อนบ้าน

สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคเนื้อ ควรที่จะเข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อขึ้น เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการจำหน่ายโคเนื้อ และเพื่อความสะดวกในการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนจัดฝึกอบรมการเลี้ยงโคเนื้อให้มากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหาด้านการเลี้ยงดูและการผสมพันธุ์ สำหรับการป้องกันโจรผู้ร้ายและโคเข้าทำลายพืชผลของเพื่อนบ้าน ผู้เลี้ยงโคเนื้อควรที่จะสร้างโรงเรือนและล้อมคอกให้เหมาะสม

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอาจารย์อรรณ เสนศักดิ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางมาตั้งแต่ต้น ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณอย่างยิ่ง อีกทั้งอาจารย์ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ อาจารย์มานิต คำประกอบ และอาจารย์วิบูลย์ศักดิ์ กาวิละ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไข รวมถึงเจ้าหน้าที่กรมปลัดอำเภอกายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณผู้ที่สร้างหลักให้ชีวิตของข้าพเจ้ามาตั้งแต่ต้น นั่นคือบิดามารดา ผู้ให้กำเนิดที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนในการศึกษามาโดยตลอดทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจศึกษาปัญหาพิเศษเรื่องนั้นจนแล้วเสร็จ นับเป็นความภาคภูมิใจในชีวิตการศึกษาของข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่ง

บุญเชิด ช่างเพียร

28 กุมภาพันธ์ 2533

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(2)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
บทความทางวิชาการ	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	13
บทที่ 4 ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์	16
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการ	16
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคนม	19
ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโคนม	31
บทที่ 5 สรุปและขอเสนอแนะ	33
สรุป	33
ขอเสนอแนะ	35
เอกสารอ้างอิง	37
ภาคผนวก	39
ภาคผนวก ก.	40
ภาคผนวก ข.	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนโคกระบือและราคาที่เกษตรกรรายไคตั้งแต่ปี 2526 - 2531	1
2	แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกโค-กระบือมีชีวิตและการนำเข้าเนื้อโค	3
3	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ	40
4	ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ	19
5	แสดงจำนวนและพันธุ์โคเนื้อ	20
6	สภาพโรงเรือน	23
7	อาหารและการให้อาหาร	26
8	การป้องกันรักษาโรคพยาธิ	28
9	การผสมพันธุ์ การทำพันธุ์ประวัติ	29
10	การจำหน่ายและรายไค	30
11	แสดงต้นทุนการผลิตโคเนื้อ	32

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมในการเลี้ยงโคเนื้อ เนื่องจากมีฝนตกติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายเดือน จึงมีพืชอาหารสัตว์ขึ้นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์พอเพียงสำหรับใช้เลี้ยงโคเนื้อ ประกอบกับในปัจจุบันได้มีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล เช่น กรมปศุสัตว์ ศูนย์ส่งเสริมการขยายพันธุ์สัตว์ของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัย(กรป.กลาง) ฯลฯ หน่วยงานของรัฐบาลมีบทบาทในการส่งเสริมการเลี้ยงโคมากขึ้น โดยจัดทำเป็นรูปโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาปศุสัตว์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโครงการเร่งรัดการผลิตโคกระบือภาคใต้ โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ โครงการส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์เพื่อการค้าเป็นต้น ทำให้เกษตรกรตื่นตัวและสนใจการเลี้ยงโคมากขึ้น ในสภาพปัจจุบันมีแนวโน้มว่าเป้าหมายของการเลี้ยงโคเนื้อในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นการเลี้ยงเพื่อการค้ามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในระยะหลายปีที่ผ่านมาการซื้อขายโคกระบือในท้องตลาดค่อนข้างจะมีเสถียรภาพมาก และราคามีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ (ดังตารางที่ 1) ประกอบกับการเลี้ยงโคของเกษตรกรสามารถที่กระทำได้ควบคู่กับการประกอบอาชีพทางการเกษตรในค้ำอื่น ๆ ได้ เกษตรกรได้ใช้แรงงานโคในการทำการเกษตร มีรายได้เสริมให้ครอบครัว นอกจากนี้ยังได้มูลโคซึ่งเป็นปุ๋ยที่จะเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินได้เป็นอย่างดี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโค-กระบือและราคาที่เกษตรกรขายได้ตั้งแต่ปี 2526 - 2531

ปี	โค (ล้านตัว)	กระบือ (ล้านตัว)	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	
			โค	กระบือ
2526	4.83	6.35	19.93	12.88
2527	4.79	6.30	20.57	13.97
2528	4.83	6.25	20.94	13.72
2529	4.83	6.26	23.25	14.94
2530	4.88	6.34	23.54	14.74
2531	4.89	6.37	24.53	15.16

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สาขาส, 2532 : 78)

หมายเหตุ : ก่อนปี 2509 มีโคจำนวน 4 - 5.5 ล้านตัว และกระบือจำนวน 5.5-7.0 ล้านตัว

จากสถิติในปี 2530 พบว่าประเทศไทยมีจำนวนโคอยู่ 4.88 ล้านตัว และกระบือ 6.34 ล้านตัว (สาขาส, 2532 : 77) ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศอยู่เป็นประจำ โดยส่วนใหญ่จะนำเข้าจากนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าสูงขึ้นทุกปีๆ ละประมาณ 25 - 30% เนื่องจากตามโรงแรม หรือภัตตาคารใหญ่ ๆ ต้องการเนื้อโคคุณภาพดีเนื้อมีความนุ่มพอเหมาะมีรสชาติดี กลิ่นรสหอมหวานเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ซึ่งการผลิตเนื้อโคคุณภาพดีภายในประเทศไม่สามารถที่จะผลิตได้พอเพียงกับความต้องการจึงจำเป็นต้องมีการนำเข้าเนื้อโคคุณภาพดีจากต่างประเทศซึ่งทำให้ประเทศต้องสูญเสียเงินตราไปปีละ 24 - 28 ล้านบาท (ดังตารางที่ 2) หากได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้นก็จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกโค - กระบือมีชีวิตและการนำเข้าเนื้อโค

ปี	โคมีชีวิตส่งออก		กระบือมีชีวิตส่งออก		เนื้อโคนำเข้า	
	ตัว	1,000 บาท	ตัว	1,000บาท	ตัน	1,000บาท
2526	6,429	43,074	555	5,153	101	16,657
2527	3,144	26,018	795	7,365	141	24,415
2528	1,482	13,301	1,085	11,301	176	27,016
2529	ไม่มีการส่งออก		ไม่มีการส่งออก		158	24,065
2530	ไม่มีการส่งออก		250	1,697	175	27,823

ที่มา : กรมศุลกากร (สากล, 2532 : 79)

จังหวัดสิงห์บุรีมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม เกษตรกรประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่และเลี้ยงโคเนื้อควบคู่กับการทำนา ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาภาวะราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ทำให้ชาวนาประสบปัญหาขาดทุนและเกิดหนี้สินมากขึ้นขณะเดียวกันความต้องการอาหารโปรตีนเนื้อสัตว์มีมากขึ้น ทำให้โคกระบือมีราคาแพงเกษตรกรจึงหันมาเลี้ยงโคกันมากขึ้น ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงตุลาคม ชาวนาที่ปลูกข้าวพันธุ์ชั้นน้ำจะเกี่ยวในชาวนานำไปเลี้ยงโครวมกับหญ้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และฟางข้าวที่โคหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว สามารถนำมาเลี้ยงโคได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำนาจึงควรศึกษาถึงสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอกาบังระจัน เพื่อให้ทราบถึงสภาพการเลี้ยงโคเนื้อโดยเน้นถึงต้นทุนรายได้ ตลอดจนปัญหาต่างๆ รวมทั้งแนวทางในการแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
2. ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
3. ศึกษาถึงต้นทุนการผลิตและรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
4. ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม, ต้นทุนและรายได้ที่ได้รับจากการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ
2. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานและปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขในงานส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ และเป็นแนวทางในการวิจัยประยุกต์ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในท้องที่ 6 ตำบลของอำเภอคายาวงระจัน จังหวัดสิงห์บุรี คือ ตำบลหนองกระทุ่ม ตำบลสหขาม ตำบลโพสังโฆ ตำบลคอทราย ตำบลโพทะเล และตำบลบางระจัน ซึ่งมีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อประมาณ 472 ราย โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างประมาณ 25% คิดเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 105 ตัวอย่าง

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการตรวจ เอกสารออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้คือบทความทาง
วิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความทางวิชาการ

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อทั่วไป

ศรเทพ ฉิมวาสร (2525 : 28) กล่าวว่าโคเนื้อในเมืองไทยที่นิยมเลี้ยงกัน
จริง ๆ เป็นลำเป็นสันน้อยมาก ส่วนมากนิยมเลี้ยงพันธุ์ผสมอเมริกันบราห์มัน นอกจากนี้ก็
มีพันธุ์อื่นๆที่หน่วยราชการนำเข้ามาเพื่อการส่งเสริมกิจการผสมเทียม อาทิเช่น พันธุ์ชาโร-
เลห์ (Charolais) เฮียร์ฟอร์ด (Hereford) เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแนว
ทางพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อที่กำลังแข่งขันว่า

...เกษตรกรที่มีความตื่นตัวและมีความเชื่อในเทคโนโลยีทางด้านสัตว์หลังจากที่
ดำเนินงานมา 5 ปีกว่า ในแผนงานเลี้ยงโคเนื้อระยะ 10 ปี คาดว่าจะสำเร็จ
โดยเน้นเรื่องการปรับปรุงพันธุ์ การให้อาหาร การจัดการและการจับบุคลากร
อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีหมู่บ้านเป็นศูนย์กลาง ในการทำงานในระยะ 5 ปีแรก
(2524-2528) ทดลองการให้อาหาร ใช้วัสดุเหลือใช้ให้มากที่สุดเพื่อลดต้นทุน
ระยะที่สอง (2529-2533) นำวิชาการที่พิสูจน์ว่าได้ผลคุ้มค่าออกสู่หมู่บ้านรอบ
วิทยาเขตในการปรับปรุงพันธุ์ใช้พ่อพันธุ์ดี ยกกระบีสายเลือดของโคพื้นเมืองโดย
ให้มีเลือดโคต่างประเทศปะปนอยู่เพิ่มมากขึ้นทีละน้อยๆ ควรใช้พ่อพันธุ์ที่มีเลือด
ร้อยละ 50 เป็นโคต่างประเทศที่เข้ามาก่อน จากการศึกษาวิจัยพบว่า โค
อายุ 1 ปี ลูกผสมบราห์มันมีเลือดร้อยละ 25 โตเร็วกว่าโคพื้นเมือง 15-
20 กก. โดยเฉลี่ย และถ้าโคลูกผสมบราห์มันมีเลือดร้อยละ 50 จะโตเร็วกว่า
โคพื้นเมือง 30 กก. โดยเฉลี่ย...

อาหารและการให้อาหารโคเนื้อ

กองส่งเสริมการปศุสัตว์ (2527 : 1) แนะนำว่าหญ้าเป็นอาหารที่สำคัญที่สุดสำหรับโค จึงต้องมีการเตรียมแปลงหญ้าสำหรับให้โคกิน และเตรียมสำรองไว้ให้กินในฤดูแล้ง หญ้า
ที่ปลูกควรเลือกชนิดที่ปลูกง่ายโคชอบกิน คัดโคจำนวนมากมีคุณภาพทางอาหารสูงและควรส่งเสริมอาหารด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แรหรือแรธาตุแกโค เพราะหากโคไม่ได้รับอาหารพวกแรธาตุจะมีผลทำให้แม่โคไม่แสดงอาการเป็นสัด ผสมไม่คอยคิดในโคพันธุ์ลูกผสมถ้าได้รับแรธาตุไม่เพียงพอก็จะทำให้อัตราการผสมพันธุ์ต่ำโคอ่อนแอเบื่ออาหาร ผอมลงและไม่สามารถใช้ประโยชน์จากอาหารได้เต็มที่โคทุกตัวควรได้รับแรธาตุพื้นฐานคือ กระจกปูน 3 ส่วน เปลือกสมุทร(ปน) 1 ส่วน

สุรชัย ชาครีย์รัตน์ (2525 : 120) กล่าวว่าอาหารหยางที่ควรรีใช้คือหญ้าสดหรือ พางข้าวเป็นหลัก ประมาณ 70% ของน้ำหนักอาหารแห้งที่ให้ทั้งหมด เนื่องจากพางข้าวเป็นอาหารที่หาได้ง่ายในฤดูแล้ง ให้ใช้พางข้าวเป็นอาหารหลักแต่ให้ใช้กากน้ำตาลผสมน้ำ 8 ลิตร แล้วทำการผสมกับปุ๋ยยูเรีย จำนวน 1.5 กก. คนเข้าด้วยกันแล้วราดลงบนพางข้าวจนชุ่มโชกพอให้โคกินได้ชิม และอาจเสริมควายใบและยอดของพืชตระกูลถั่วที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ใบ ยอด และฝักจามจุรี ใบและยอดกระถินสดให้แกโครวมกับหญ้าสด ก็เป็นการเพียงพอต่อความต้องการอาหารหยางของโคขุนและโคเนื้อสามารถใช้ปุ๋ยยูเรียเป็นแหล่งโปรตีนราคาถูกได้ แต่ยูเรียเป็นพิษต่อสัตว์ สามารถผสมลงในอาหารชนโคได้ไม่เกิน 3% (โดยน้ำหนัก) แต่ปกติจะใช้เพียง 2 - 2.5 % หรือในอาหารทั้งหมดที่ให้กินควรมียูเรียไม่เกิน 1% เนื่องจากถ้าให้มากเกินไป 3% จะเกิดอาการเป็นพิษโคจะมีอาการชักกระตุก น้ำลายฟูมปาก และล้มตายได้ในระยะเวลาอันสั้น

ตรีพล เจาะจิตต์ (2527 : 353) กล่าวว่าอัตราส่วนระหว่างอาหารหยางต่ออาหารชนขึ้นอยู่กับราคาอาหารทั้งสองเปรียบเทียบกัน อายุและสภาพของโคจำนวนอาหารชนที่ให้ออกอย่างเต็มที่ (full feeding) หรือให้ออกอย่างจำกัด (limited feeding) ถ้าให้ออกอย่างจำกัด จำนวนอาหารหยางที่ใช้ต้องเพิ่มสูงขึ้น อากาศร้อนควรรีให้อาหารชนไปในปริมาณสูง จำนวนอาหารหยางที่ใช้ต้องเพิ่มสูงขึ้น อากาศร้อนควรรีให้อาหารชนไปในปริมาณสูง โดยปกติแล้วอัตราส่วนระหว่างอาหารหยางต่ออาหารชน สำหรับโคขุนควรเป็นดังนี้

ระยะเริ่มต้น อาหารหยาง : อาหารชน = 70 : 30

ระยะกลางขุ่น อาหารหยาง : อาหารชน = 30 : 70

ระยะปลายของการขุนอาหาร : อาหารชน = 15 : 85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การคัดเลือกและการผสมพันธุ์โคเนื้อ

ศิริชัย ศรีพงษ์พันธุ์ (2525 : 8 - 295) กล่าวว่าลักษณะโคเนื้อที่ดีจะต้องเป็นโคที่โตเร็ว ให้อเนกมาก โดยเฉพาะเนื้อที่มีส่วนคุณภาพสูงหรือมีราคาแพง เช่น เนื้อแถบ สะโพกและเนื้อสันซึ่งเป็นเนื้อที่อยู่รอบกระดูกสันหลังและมีน้ำหนักตัวมาก ขาคอนข้างสั้นรูปทรงต่ำ ลำตัวกว้างและลึก รูปทางแน่นอนทาลายสีเหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งเป็นลักษณะของโคพันธุ์ยุโรปที่มีชื่อเสียง เช่น ซอตฮอร์น (Short horn) เฮียร์ฟอร์ด (Here ford) เป็นต้น ในการปรับปรุงพันธุ์โคพื้นเมืองที่กรมปศุสัตว์นำเข้ามาคือ โคพันธุ์อเมริกันบราห์มัน (American Barhman) ซึ่งเป็นโคที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมเมืองไทยได้ดีกว่าพันธุ์อื่นๆ มีความทนทานต่อโรคมางชนิดได้ดี ลูกที่คลอดมามีเปอร์เซ็นต์การรอดสูง

งานเผยแพร่และฝึกอบรม กองส่งเสริมกรมปศุสัตว์ (2527 : 2 - 3) ได้แนะนำการผสมพันธุ์โคเนื้อดังนี้

1. โคพ่อพันธุ์ควรมีอายุอย่างน้อย 2 ปี มีสุขภาพสมบูรณ์และถ้าพ่อโคอายุ 18 - 24 เดือนควรใช้ผสมพันธุ์กับแม่โคไม่เกินเดือนละ 10 - 12 ตัว
2. โคพ่อพันธุ์อายุ 3 ปี ขึ้นไปอาจใช้คุมฝูง 1 ตัว ต่อแม่โค 25 - 30 ตัว ทั้งนี้ต้องมีแปลงหญ้าที่สมบูรณ์ด้วย หากแม่โคเป็นฝูงใหญ่ ๆ ก็ต้องใช้พ่อพันธุ์หลายตัว คือใช้พ่อพันธุ์ 1 ตัว ต่อแม่โค 12 - 15 ตัว
3. ระยะเวลาการคุมฝูงนาน 60 - 120 วัน ติดต่อกันไปแล้วจึงนำพ่อโคไปพักฟื้นชั่วคราว
4. โคสาวที่ใช้ผสมพันธุ์ ควรเริ่มทำการผสมเมื่อมีอายุ 18 - 21 เดือน แต่อย่างไรก็ตามควรพิจารณาความสมบูรณ์ของโคด้วย ควรมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 250 - 280 กิโลกรัม สำหรับโคพันธุ์บราห์มัน
5. แม่โคที่ใช้ผสมพันธุ์ควรมีสุขภาพสมบูรณ์ปานกลาง อย่าเลี้ยงให้อ้วนเกินไปจะผสมติดยาก
6. แม่โคจะเป็นสัดทุกๆ รอบ 21 วัน และจะเป็นสัดนานไม่เกินครึ่งละ 24 ชม.
7. เมื่อแม่โคเป็นสัดให้นำพ่อโคไปผสมทันที ถ้าแม่โคไม่เป็นสัดอีกแสดงว่าผสม

ติดแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ควรผสมแม่โคในระหว่างกลางเดือน พฤษภาคมถึงสิงหาคม เพื่อให้ตกลูกก่อนฤดูฝนประมาณ 2 เดือน แม่โคจะอุ้มท้องนานประมาณ 280 - 285 วัน จึงคลอดลูก
9. ควรให้แม่โคมีร่างกายสมบูรณ์ดีเสียก่อน จึงค่อยทำการผสมใหม่โดยมากหลังจากคลอดลูกแล้ว 50 วัน ขึ้นไปถึงภายใน 90 วัน
10. คัดตัวที่ผสมติดยากหรือตัวใดที่ไม่ตั้งท้องออกเสียเพราะเปลี่ยนอาหารและสถานที่เลี้ยง
11. แม่โคที่อยู่ในระยะตั้งท้องควรรให้อาหารผสมและอาหารแรมบ้างตามสมควร

โรคและการป้องกันรักษา

การสูญเสียจากโรคปศุสัตว์ทั่วๆ ไปนั้น ประสิทธิ์ โพธิ์ปัก 6(2524 : 20) กล่าวว่าจากสถิติซึ่ง Dr.C.W. Schwabe ให้ไว้เมื่อปี ค.ศ. 1969 ปรากฏว่าในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น อเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี การสูญเสียจากโรคปศุสัตว์มีมูลค่า 15 - 20 % ของมูลค่าของผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ทั้งหมดของประเทศ แต่สำหรับประเทศด้อยพัฒนาการสูญเสียก็จะมากขึ้น เช่น เม็กซิโก 37.3 % เปรู 36.8% ไทยมีมวกเหล็กสระบุรี 18% และโคหมกคยาที่ใช้คือ คลอเคน 40% นำหนักตัวคอปริมাত্র

ศรเทพ ธัมวาสร (2524 : 66 - 67) กล่าวเกี่ยวกับโรคที่สำคัญของโค เนื่องรวมทั้งการป้องกันดังนี้

1. โรคปากและเท้าเปื่อย ใช้วัคซีน 3 ชนิด คือ Type A, O and Asia I ให้คุ้มกันประมาณ 6 เดือน การฉีดวัคซีนป้องกันในเดือน เมษายน และตุลาคม ทุกปีโดยเริ่มฉีดเมื่อมีอายุได้ประมาณ 6 - 7 เดือน
2. โรคแอนแทรกซ์ (Anthrax) ฉีดเมื่อโคอายุ 6 - 7 เดือน ประมาณเดือนเมษายนคุ้มได้นาน 1 ปี
3. โรคเฮโมเรอิกเซฟติคซีเมีย (Haemorrhagic septicaemia) ควรฉีดในเดือนเมษายน และตุลาคมของทุกปี ซึ่งจะคุ้มโรคได้นาน 6 เดือน
4. โรคบรูเซลโลซิส (Brucellosis) หรือโรคแท้งติดตอดฉีดวัคซีนชนิดสเตรน 19 ในลูกโคเพศเมียอายุระหว่าง 3 - 6 เดือน คุ้มโรคได้จนอายุ 6 - 7 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การป้องกันโรคพยาธิภายใน ไคแกพวกพยาธิตัวกลม ตัวแบนและพยาธิใบไม้ อัตรากการเป็นโรคมี่ความรุนแรงแตกต่างกันไปตามอายุของสัตว์ ส่วนมากลูกโคอายุแรกเกิดถึง 3 เดือน แรกมักมีพยาธิตัวกลมอยู่มาก ควรใช้ยาถ่ายพยาธิในระยะ 1 เดือนแรก และทุก 3 เดือนจนครบ 1 ปี ยาถ่ายพยาธิตัวกลมควรใช้โทอาเมตาโซล เฟนเบนอาโซล ส่วนพยาธิใบไม้ในตับใช้ยาราฟอกซาโรค 25%

6. การป้องกันโรคพยาธิภายนอกซึ่งพบเสมอในโคเนื้อไคแกพวกแมลงวันคอก เหลือบใหญ่ และเห็บพวกนี้จะดูดเลือดทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทางคันสุขภาพ และความสมบูรณ์พันธุ์ เกิดผิวหนังอักเสบและเป็นพาหะของโรคป้องกันโดยใช้ยาฉีดหรือพ่นหรืออาบให้แกโคทุกสัปดาห์ติดต่อกัน 3 - 4 ครั้ง จนสามารถกำจัดเห็บและเหาให้หมดไปจากโคได้

การตลาดโค

ชัยวัฒน์ คุณจริง (2527) กล่าวว่าตลาดชนบทมีศูนย์กลางการค้าเป็นการซื้อขายในชนบท เช่น ตามหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอเป็นจุดแรกเริ่มของการเข้าถึงตลาดของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยซึ่งไม่สามารถเดินทางไปขายเป็นระยะทางไกลๆ ได้ในท้องที่ที่มีการพัฒนาต่ำ ทั้งในด้านการผลิตและการคมนาคมขนส่งซื้อขายเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ในท้องถิ่นจะมีความสำคัญมาก ตลาดนัดซื้อขายในท้องถิ่นนอกจากจะก่อให้เกิดความสะดวกในการซื้อขายผลิตผล ในท้องถิ่นแล้ว ยังมีความสำคัญในด้านการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรด้วย

สากุล อุไรกุล (2525) กล่าวว่าผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในการซื้อขายโคและกระบือประกอบด้วย

1) พ่อค้าในเมือง เป็นพ่อค้ารายใหญ่ในอำเภอหรือจังหวัด โดยจะรวบรวมสัตว์ให้ครบตามจำนวนแล้วส่งสัตว์ไปจำหน่ายยังจังหวัดอื่นๆ เช่น กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี และอยุธยา

2) พ่อค้าสัตว์ชำแหละปกติจะออกไปซื้อสัตว์ตามหมู่บ้าน หรือตามตลาดนัดด้วยตัวเอง เมื่อได้สัตว์ตามต้องการแล้วจะนำสัตว์ไปจำงฆ่า ณ โรงฆ่าสุขาภิบาลหรือเทศบาล และนำซากสัตว์ที่ชำแหละแล้วไปขายที่เขียงของตนเองในตลาด หรือขายให้กับลูกเขียง

3) เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคกระบือไว้เพื่อใช้งาน เมื่อเสร็จสิ้นฤดูทำนาหรือสัตว์หมดอายุใช้งานแล้วผู้เลี้ยงจะขายคอกให้แกพ่อค้ารวบรวมสัตว์มีชีวิตที่ฆ่าซื้อถึงบ้าน หรืออาจนำโคกระบือของตนไปซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ตลาดนัด นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่เว้นกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) พอคาร์รวบรวมโคและกระบือ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 พวกคือ พวกแรก รวบรวมสัตว์เฉพาะจากเกษตรกรในหมู่บ้าน หรือท้องถิ่นเดียวกัน แล้วนำมาขายต่อให้กับพ่อค้าในตลาดท้องถิ่น พวกที่สองรวบรวมสัตว์จากเกษตรกรทั้งในหมู่บ้านเดียวกันและต่างท้องถิ่นด้วย
- 5) พอค้าตัวแทนหรือนายหน้า ซึ่งรวบรวมสัตว์ในท้องถิ่นต่าง ๆ แทนพ่อค้าอื่น ๆ โดยมีรายได้เป็นค่านายหน้า

ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อและแนวทางแก้ไข

สมิต ยิ้มมลล (2531 : 427 - 433) สรุปผลการสัมมนาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการเลี้ยงโคขุนดังนี้

1. พันธุ์โคเนื้อเมืองร้อนเลี้ยงได้ดี แต่คุณภาพเนื้อไม่เป็นที่น่าพอใจ โคพื้นเมืองตัวเล็ก โตช้าและโคเมืองหนาวไม่สามารถเลี้ยงได้ สำหรับการสร้างพันธุ์โคเนื้อที่เหมาะสมกับประเทศไทยนั้นยังไม่ทราบสัดส่วนระดับสายเลือดที่เหมาะสม

แนวทางแก้ไข

- สร้างพันธุ์โคเนื้อที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย โดยให้มีเลือดผสมระหว่างพื้นเมือง บราห์มัน และชาร์โรเลส์ โดยรัฐหรือรัฐร่วมกับเอกชน

- แนะนำให้ใช้สัดส่วนชาร์โรเลส์ : บราห์มัน : พื้นเมือง 50 : 25 : 25

- หน่วยงานของรัฐศึกษาระดับเลือดที่เหมาะสม โดยเน้นไปที่เลือดของชาร์โรเลส์ 65.5 % โดยมีการจัดทำโครงการรวม

2. ลูกโคขุนมีไม่พอ มีราคาแพงและมีคุณภาพไม่ดี

แนวทางแก้ไข

- ใช้ลูกผสมพันธุ์อะไรก็ได้ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น โดยเลือกโคที่มีลักษณะที่ดี พร้อมกับแนะนำให้เกษตรกรผสมพันธุ์โคตามแผนการผสมพันธุ์หรือเร่งรัดให้มีการผลิตลูกโคสำหรับขุน

3. ปัญหาเรื่องโรคระบาด

แนวทางแก้ไข

- รัฐเร่งผลิตวัคซีนให้เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคปากและเท้าเปื่อย

เปื่อย

- มีมาตรการเข้มงวดในการควบคุมโรคของโคที่ข้ามแดนเข้ามา

4. ตลาดเนื้อโคคุณภาพสูงยังมีน้อย

แนวทางแก้ไข

- ขยายตลาดโดยให้ความรู้ผู้บริโภคและผู้ประกอบการร้านอาหาร

ที่ใช้เนื้อโคเป็นวัตถุดิบ

- มีการแบ่งเกรดซากตามคุณภาพของเนื้อเพื่อแบ่งแยกตลาดให้เห็น

ในหลายระดับโดยให้ระดับคุณภาพต่ำสุด มีราคาแพงกว่าเนื้อทั่วไปไม่มากนัก

- ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เลี้ยงโคทราบถึงตลาดเนื้อแต่ละชั้น แต่ละระดับ

ที่มีอยู่เพื่อเลือกผลผลิตให้ตรงกับระดับตลาดนั้นๆ

5. ผู้ซื้อกรราคา

แนวทางแก้ไข

- ให้ผู้เลี้ยงโครวมตัวกันเป็นสถาบันเกษตรกร

- เกษตรกรหรือองค์กรของเกษตรกรรวมทั้งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ของควรมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาที่ได้มาตรฐาน โดยคำนึงถึงความยุติธรรมของทุกฝ่าย

เป็นหลัก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กองเศรษฐกิจกรเกษตร (2521) รายงานว่าต้นทุนในการเลี้ยงโค 1 ตัว เป็นระยะเวลา 3 ปี เสียค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเพียง 35 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เชือก กระพรวนผูกคอก เมื่อคิดค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้นที่เป็นเงินสด และเป็นเงินสด ปรากฏว่าการเลี้ยงแบบเกี่ยวหญ้าให้กินใช้ต้นทุน 3,605 บาท ส่วนการเลี้ยงแบบก่อนไปเลี้ยงตาม ที่ว่างเปล่าใช้ต้นทุน 2,126 บาท

ประสิทธิ์ ฤกษ์อนันต์ (2524 : 50 - 52) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่าเกษตรกรเลี้ยงโคเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวันไวสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อเฉลี่ยรายละ 12 ตัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 34.86 เกษตรกรเลี้ยงโคประมาณ 1 - 5 ตัว ร้อยละ 32.11 เลี้ยงโคไว้ 6 - 10 ตัว และคิดเป็นร้อยละ 13.76 ที่เลี้ยงโค 11-15 ตัว โคพันธุ์พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงมีจำนวนทั้งสิ้น 1,230 ตัว คิดเป็นร้อยละ 93.96 โคพันธุ์ราห์มันจำนวน 78 ตัวคิดเป็นร้อยละ 5.96 และเลี้ยงโคพันธุ์เรดซินดี 1 ตัว คิดเป็นร้อยละ 0.83 นอกจากทฤษฎี สด ญาแห่ง ฟางแล้วยังใช้อาหารผสมในการเลี้ยงโค ด้วย โคนส่วนใหญ่ยังขาดโรงเรือนที่ถูกต้องลักษณะเกษตรกรเลี้ยงแบบปล่อยทุ่งหญ้ามากที่สุด

จินตนา และคณะ (2525) รายงานว่าการจำหน่ายโคของสำนักงานโครงการพัฒนาสุสัตว์ เป็นการจำหน่ายโควิธีประมูลราคาเป็นตัวและตีราคาจำหน่ายราคาภิโกรมละ 15 - 17 บาท ซึ่งการตีราคาจะต้องดูถึง ลักษณะ ขนาด น้ำหนัก เพศ และอายุประกอบกันไปด้วย สำหรับรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อพบว่า เมื่อทดลองเลี้ยงกระบือพื้นเมืองและโคลูกผสมบราห์มันอายุ 8 - 12 เดือน จำนวน 41 ตัว ในทุ่งหญ้าที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 80 ไร่ เป็นเวลา 2 ปี กำไรจากการจำหน่ายจริงที่ตลาดขอนแก่น 818.65 บาท/ไร่/ปี เมื่อนำไปขายส่งที่ตลาดกรุงเทพฯ จากการคำนวณได้กำไร 1,143.50 บาท/ไร่/ปี ซึ่งสูงกว่าปลูกพืชเศรษฐกิจทุกชนิดในจังหวัดใกล้เคียงที่ให้รายได้ต่อปีไร่ละ 1.13 - 650 บาท แล้วยังชนิดพืชที่ปลูก

สุรชาติ เทียนหล้า (2529 : 25 - 26) ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุนของสมาชิกสหกรณ์การเลี้ยงสุสัตว์ กรป.กลางโพนยางคำจำกัด อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร ปรากฏว่าสมาชิกส่วนมากซื้อลูกโคผสมตัวผู้มาเลี้ยงร้อยละ 79.23 และสมาชิกซื้อแม่โคพื้นเมืองมาผสมเทียมโดยใช้น้ำเชื้อพ่อพันธุ์ต่างประเทศจำนวนร้อยละ 16.15 สมาชิกเลี้ยงพันธุ์โคเนื้อลูกผสมลิขุซ่า จำนวน 1 - 3 ตัว มีจำนวนร้อยละ 60.77 ลูกผสมชาร์โรเลต์ เลี้ยงจำนวน 1 - 3 ตัว มีจำนวนร้อยละ 60.77 ลูกผสมเฮียร์ฟอร์ดเลี้ยงจำนวน 1 - 2 ตัว มีจำนวนร้อยละ 31.54 ลูกผสมบราห์มันเลี้ยงจำนวน 1 - 2 ตัว มีจำนวนร้อยละ 10.00 ลูกผสมเรดซินดีเลี้ยงจำนวน 1 - 2 ตัว มีจำนวนร้อยละ 1.54 สมาชิกส่วนมากมีแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงโคเนื้อขุนร้อยละ 66.15 สมาชิกไม่มีแปลงหญ้าร้อยละ 33.85 อาหารที่ยาที่ใช้เลี้ยงโคขุนมากที่สุดได้แก่ฟางข้าว หนุ่ยกัญี ลำต้นกล้วย และหญ้าพื้นเมืองตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population)

ประชากร คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในอำเภอดำรงวิทยารัษฎนคร จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 472 ครอบครัว ซึ่งต้องเลี้ยงโคเนื้อตั้งแต่ 2 ตัว ขึ้นไปและระยะเวลาในการเลี้ยงไม่ต่ำกว่า 3 ปี

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple random sampling ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 ครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสัมภาษณ์ (Interviews)

โดยออกแบบสัมภาษณ์และนำไปสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อโดยตรง ด้วยการสุ่มตัวอย่างโดยวิธี Simple random sampling จากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อซึ่งการไปสัมภาษณ์นี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

- การทดสอบแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงโคเนื้อในอำเภอดำรงวิทยารัษฎนคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกันและได้นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

การสังเกต (Observation)

โดยสังเกตจากการไปสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อความแน่นอนชัดเจนยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ไ้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยสถิติดังต่อไปนี้

$$1. \text{ การหาการร้อยละ} = \frac{n}{N} \times 100$$

n = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่ทำการศึกษ

N = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดที่ทำการศึกษา

2. การหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{N}$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์

x_i = คะแนนของรอบครั้งที่ ($x_i = 1, 2, 3, \dots$)

$\sum x_i$ = คะแนนรวมของรอบครั้งที่ ($x_i = 1, 2, 3, \dots$)

N = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมด

3. การหาค่าพิสัย = ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของค่าสังเกต

การวิเคราะห์ต้นทุน

ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนที่ลงทุนครั้งแรกในการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งได้แก่ค่าใช้ที่ดิน

ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์ ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์

$$- \text{ ค่าใช้ที่ดิน} = \frac{\text{ค่าเช่า/ไร่/ปี} \times \text{จำนวนไร่}}{\text{จำนวนโคที่เลี้ยง/ปี}}$$

$$- \text{ ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์} \\ = \frac{\text{ราคาปีแรก} - \text{ราคาปีสุดท้าย}}{\text{อายุใช้งาน(ปี)} \times \text{จำนวนโคที่เลี้ยง/ปี}}$$

$$- \text{ ค่าเสียโอกาสเงินทุนโรงเรือนและอุปกรณ์} \\ = \frac{\text{ค่าลงทุนโรงเรือน} \times \text{อัตราดอกเบี้ย(7.25)} \times \text{ระยะเวลาที่เลี้ยง(ปี)}}{\text{จำนวนโคที่เลี้ยง/ปี} \times 100}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้นทุนผันแปร

ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่ลงทุนในการเลี้ยงโคเนื้อในช่วงระยะเวลาการเลี้ยงโคเนื้อ 1 รุ่น ได้แก่ ค่าแรงงาน, ค่าอาหาร, ค่าน้ำ-ค่าไฟ, ค่าอุปกรณ์, ค่ายาป้องกันและรักษาโรค, ค่าพันธุ์โค, ค่าผสมพันธุ์ ค่าขนส่ง และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน

-ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน

$$= \frac{\text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด} \times \text{อัตราดอกเบี้ย}(7.25) \times \text{ระยะเวลาที่เลี้ยง}}{100}$$

ต้นทุนทั้งหมด

$$\text{ต้นทุนทั้งหมด} = \text{ต้นทุนผันแปร} + \text{ต้นทุนคงที่}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการ

เพศและอายุ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 62.86 เป็นชาย เป็นหญิงร้อยละ 37.14 อายุมากที่สุด 70 ปี อายุน้อยที่สุด 21 ปี อายุเฉลี่ย 42.20 ปี ในจำนวนนี้มีกลุ่มที่มีอายุ 31 - 40 มีมากที่สุด คือ ร้อยละ 35.24

การศึกษา

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 88.57 มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 6.67 มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา และส่วนน้อยคือร้อยละ 4.76 ไม่ได้เรียนหนังสือ

แรงงานในครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีแรงงานเฉลี่ยครอบครัวละ 3 คน และมีแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 - 2 คน และช่วง 3 - 4 คน คือร้อยละ 43.81 เท่ากัน ส่วนจำนวนแรงงานในครอบครัวช่วง 5 - 6 คน มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 12.38

แรงงานในครอบครัวที่ช่วยเลี้ยงโคเนื้อ

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อใช้แรงงานที่ช่วยเลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 74.29 อยู่ในช่วง 1 - 2 คน และช่วง 3 - 4 คน ร้อยละ 25.71 ส่วนแรงงานเต็มเวลาส่วนใหญ่คือร้อยละ 99.05 อยู่ในช่วง 1 - 2 คน แรงงานเต็มเวลาเฉลี่ย 1 คน นอกจากนี้ยังมีแรงงานเสริมจากลูกหลานเกษตรกร ที่ช่วยเลี้ยงโคเนื้อในช่วงตอนเย็นหลังเลิกเรียนแล้วและวันหยุด

อาชีพ

เกษตรกรส่วนใหญ่คือร้อยละ 65.71 ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก รองลงมาคืออาชีพเลี้ยงโคเนื้อ , ทำไร่อ้อย, ไร่จ้าง, ค้าขาย, และทำสวนเป็นหลัก ร้อยละ 20.95 , 5.72, 4.76, 1.91, และ 0.95 ตามลำดับ ส่วนอาชีพรองคือการเลี้ยงโคเนื้อ ร้อยละ 100.00 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

79.05 รองลงมาคืออาชีพทำนารอยละ 9.52 ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงไก่เป็นอาชีพรอง มีน้อยที่สุดคือรอยละ 0.95

การที่ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก เพราะมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมและมีน้ำอย่างพอเพียง ซึ่งสามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง และส่วนใหญ่มีอาชีพรองคือ เลี้ยงโคเนื้อ เพราะมีแหล่งพืชอาหารสัตว์ที่ขึ้นตามธรรมชาติอยู่มาก ซึ่งเป็นแหล่งอาหารหยาบของโคเนื้อได้อย่างดี

รายได้

ผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีรายได้ทั้งหมดต่ำสุด 20,000 บาทต่อปี รายได้ทั้งหมดสูงสุด 330,000 บาทต่อปี รายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 66,353.80 บาท และส่วนใหญ่รอยละ 22.86 มีรายได้มากกว่า 80,001 บาทต่อปี

ผู้เลี้ยงโคเนื้อจะมีรายได้จากอาชีพหลักต่ำสุด 7,000 บาทต่อปี รายได้จากอาชีพหลักสูงสุด 200,000 บาทต่อปี รายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 42,060 บาทต่อปี และส่วนใหญ่รอยละ 21.90 มีรายได้ในช่วง 30,001-40,000 บาทต่อปี

ผู้เลี้ยงโคเนื้อจะมีรายได้จากอาชีพรองต่ำสุด 4,000 บาทต่อปี รายได้จากอาชีพรองสูงสุด 80,000 บาทต่อปี รายได้จากอาชีพรองเฉลี่ย 22,404.45 บาทต่อปี และส่วนใหญ่รอยละ 40.60 มีรายได้ในช่วง 10,001 - 20,000 บาทต่อปี

ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน

จากการศึกษาถึงเรื่องเงินทุนพบว่า ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือรอยละ 93.33 ไม่มีปัญหาเรื่องเงินทุน มีเพียงส่วนน้อยคือรอยละ 6.67 เท่านั้นที่มีปัญหาในการกู้ยืมเงิน เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และดอกเบี้ยมีอัตราสูงเกินไป

แหล่งเงินทุน

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือรอยละ 47.69 กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์รองลงมาคือรอยละ 29.23 กู้จากสหกรณ์การเกษตรและมีเพียงรอยละ 1.54 เท่านั้นที่กู้จากเพื่อนบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลใดๆ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น

ผู้เลี้ยงโคเนื้อร้อยละ 74.29 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ในจำนวนดังกล่าวเป็นสมาชิกกลุ่มลูกคาชนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากที่สุดคือร้อยละ 46.15 รองลงมาคือร้อยละ 37.18 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และมีเพียงร้อยละ 2.57 ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร ส่วนสาเหตุที่เป็นสมาชิกนั้น ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 83.33 ระบุว่าสามารถกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 16.67 ที่ให้เหตุผลว่ากลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ ใดส่งเสริมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 70.48 ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยส่งเสริมกรมปศุสัตว์ ในการผสมเทียมและฉีดวัคซีนป้องกันโรคแท้งติดตอ โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคเฮโมรายิกเซพติกซีเมียเป็นประจำทุก ๆ ปี รองลงมาคือร้อยละ 14.28 จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยผสมเทียม และหน่วยส่งเสริมปศุสัตว์ ซึ่งทั้ง 2 หน่วยงานจะทำงานร่วมกันในการผสมเทียม และฉีดวัคซีนป้องกันโรค นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่การเกษตรอื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ

ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 72.38 ประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อมาแล้วอยู่ในช่วง 3 - 7 ปี รองลงมาคือร้อยละ 15.24 อยู่ในช่วง 8 - 12 ปี มีส่วนน้อยคือร้อยละ 1.91 อยู่ในช่วง 13 - 17 ปี ซึ่งการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรอยู่ในช่วงระยะเวลาเฉลี่ย 7.67 ปี (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ</u>		
3 - 7 ปี	76	72.38
8 - 12 ปี	16	15.24
13 - 17 ปี	2	1.91
18 - 22 ปี	5	4.76
23 ปีขึ้นไป	6	5.71
ระยะเวลาในการเลี้ยงสั้นที่สุด 3 ปี		
ระยะเวลาในการเลี้ยงนานที่สุด 50 ปี		
ระยะเวลาเลี้ยงเฉลี่ย 7.67 ปี		

จำนวนโคเนื้อทั้งหมดที่เกษตรกรเลี้ยง (ตารางที่ 5)

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีจำนวนโคเนื้อต่ำสุด 2 ตัว สูงสุด 111 ตัว เฉลี่ย 8 ตัว ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 51.43 มีจำนวนโคเนื้ออยู่ในช่วง 1 - 5 ตัว รองลงมาคือร้อยละ 32.38 อยู่ในช่วง 6 - 10 ตัว และมีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 3.81 ที่เลี้ยงโคเนื้อตั้งแต่ 21 ตัวขึ้นไป

พันธุ์โคเนื้อ (ตารางที่ 5)

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 35.18 เลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ลูกผสมราห์มัน อยู่ในช่วง 1 - 5 ตัว รองลงมาคือร้อยละ 24.08 เลี้ยงโคพื้นเมือง ซึ่งเกษตรกรยังคงเลี้ยงอยู่ในช่วง 1 - 5 ตัว และมีส่วนน้อยคือร้อยละ 4.94 ที่เลี้ยงโคพันธุ์อินดูราซิล และพันธุ์เรคซิด

จำนวนโคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงทั้งหมดพบว่า มีการเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองเฉลี่ย 8 ตัว พันธุ์ลูกผสมราห์มันเฉลี่ย 3 ตัว พันธุ์ลูกผสมอินดูราซิลเฉลี่ย 2 ตัว และพันธุ์เรคซิดเฉลี่ย 2 ตัว

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและพันธุ์โคเนื้อ

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>จำนวนโคเนื้อทั้งหมดที่เกษตรกรเลี้ยง</u>		
1- 5 ตัว	54	51.43
6 - 10 ตัว	34	32.38
11 - 15 ตัว	7	6.67
16 - 20 ตัว	6	5.71
21 ตัวขึ้นไป	4	3.81
จำนวนโคต่ำสุด	2 ตัว	
จำนวนโคสูงสุด	111 ตัว	
จำนวนโคเฉลี่ย	8 ตัว	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (ท=105)	ร้อยละ
พันธุ์โคเนื้อ		
-โคพื้นเมือง (ท = 66)		
1 - 5 ตัว	39	24.08
6 - 10 ตัว	17	10.49
11 - 15 ตัว	4	2.47
16 ตัวขึ้นไป	6	3.70
โคพื้นเมืองต่ำสุด 1 ตัว		
โคพื้นเมืองสูงสุด 110 ตัว		
โคพื้นเมืองเฉลี่ย 8 ตัว		
-โคลูกผสมพันธุ์อินทูปราชิล (ท = 23)		
1 - 5 ตัว	22	13.58
6 - 10 ตัว	1	0.62
ลูกผสมพันธุ์อินทูปราชิลต่ำสุด 1 ตัว		
ลูกผสมพันธุ์อินทูปราชิลสูงสุด 9 ตัว		
ลูกผสมพันธุ์อินทูปราชิลเฉลี่ย 2 ตัว		
-โคลูกผสมพันธุ์ราห์มัน (ท = 65)		
1 - 5 ตัว	57	35.18
6 - 10 ตัว	8	4.94
ลูกผสมพันธุ์ราห์มันต่ำสุด 1 ตัว		
ลูกผสมพันธุ์ราห์มันสูงสุด 10 ตัว		
ลูกผสมพันธุ์ราห์มันเฉลี่ย 3 ตัว		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นการเห็นชอบเปลี่ยนแปลงข้อมูล และต้องอ้างอิงถึงชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณอากาศกระบี่**

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>- โศภณัฐลูกผสมเรขขันธ์ (n = 8)</u>		
1 - 2 ตัว	8	4.94
ลูกผสมพันธุ์เรขขันธ์ต่ำสุด 1 ตัว		
ลูกผสมพันธุ์เรขขันธ์สูงสุด 2 ตัว		
ลูกผสมพันธุ์เรขขันธ์เฉลี่ย 2 ตัว		

สภาพโรงเรียน (ตารางที่ 6

สถานที่ตั้ง

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 40.00 จะสร้างโรงเรียนติดกับบ้านพักอาศัยเพราะผู้เลี้ยงโคเนื้อจะถือความสะดวกในการจัดการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเป็นหลัก รองลงมาคือร้อยละ 34.29 จะสร้างโรงเรียนใ้ดูนบ้าน เนื่องจากผู้เลี้ยงโคเนื้อจะสร้างบ้านให้มีใ้ดูนสูงโปร่ง และส่วนน้อยคือร้อยละ 25.71 จะสร้างโรงเรียนแยกออกต่างหากจากบ้านพักอาศัย

ขนาดของโรงเรียน

ผู้เลี้ยงโคเนื้อจะสร้างโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันออกไป ตามจำนวนโคที่เลี้ยงเป็นหลัก ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 39.05 จะสร้างโรงเรียนขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 6 เมตร สูง 3 เมตร รองลงมาคือร้อยละ 23.81 จะสร้างโรงเรียนขนาดกว้าง 6 เมตร ยาว 8 เมตร สูง 3 เมตร และส่วนน้อยคือร้อยละ 17.14 จะสร้างโรงเรียนขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 10 เมตร สูง 3 เมตร

วัสดุที่ใช้สร้างโรงเรียน

โรงเรียนโคเนื้อของเกษตรกรรมส่วนใหญ่ร้อยละ 45.71 จะสร้างค้ำไม้เนื้อแข็งรองลงมาคือร้อยละ 41.91 จะสร้างค้ำไม้ไผ่ เนื่องจากหาได้ง่ายในท้องถิ่นและมีราคาถูกและส่วนน้อยคือร้อยละ 12.38 จะสร้างค้ำไม้เนื้อแข็งและไม้ไผ่ปนกัน วัสดุมุงหลังคาโรงเรียนโคเนื้อที่สร้างติดกับบ้าน และแยกออกจากบ้านพักอาศัย ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 61.91 จะใช้สังกะสีมุงหลังคา มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 3.81 ที่ใช้หญ้าคาเป็นวัสดุในการมุงหลังคา

ตารางที่ 6 สภาพโรงเรียน

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>สถานที่ตั้ง</u>		
ไทรภูมบ้าน	36	34.29
ติดกับบ้าน	42	40.00
แยกออกจากทาง	27	25.71
<u>ขนาดของโรงเรียน (ก*ย*สูง : เมตร)</u>		
4*6*3	41	39.05
6*8*3	25	23.81
8*10*3	21	20.00
10*10*3	18	17.14
<u>ชนิดของโรงเรียน</u>		
ไม้เนื้อแข็ง	48	45.71
ไม้ไผ่	44	41.91
ไม้เนื้อแข็งและไม้ไผ่	13	12.38
<u>วัสดุมุงหลังคา</u>		
สังกะสี	65	61.91
หญ้าคา	4	3.81
อยู่ไทรภูมบ้าน	36	34.28

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาหารและการให้อาหาร (ตารางที่ 7)

อาหารหย่าน

-ชนิดอาหารหย่านที่ใช้อยู่ประจำคือหญ้าและฟางข้าว เนื่องจากในอำเภอดำรงวิทยารองรับทำนาได้มีจะ 2 ครั้ง จึงมีหญ้าขึ้นอยู่ตามหลังคันนาค่อนข้างมากผู้เลี้ยงโคเนื้อจึงสามารถเกี่ยวหญ้านำไปเลี้ยงโคร่วมกับหญ้าที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และจะให้ฟางข้าวที่ไถหลังจากการเก็บเกี่ยวแล้วควมคูกันไปหึ่งตลอดปี

-แหล่งที่มาของอาหารหย่าน จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 93.33 จะใช้อาหารหย่านที่มีอยู่ตามธรรมชาติตามแหล่งต่างๆ เช่น หญ้าที่ขึ้นบริเวณที่สาธารณะ ,หญ้าตามบริเวณแปลงนาข้าวและตามถนนคลองส่งน้ำชลประทานเป็นต้น รองลงมาร้อยละ 5.72 ที่ใช้อาหารตามแหล่งธรรมชาติร่วมกับแปลงพืชอาหารที่ปลูกไว้ และส่วนน้อยร้อยละ 0.95 ที่มีแปลงพืชอาหารที่ปลูกไว้สำหรับเลี้ยงโคเนื้อตลอดปี

-ปริมาณอาหารหย่านที่ให้แก่โคเนื้อจะเป็นหญ้าและฟางส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงโคเนื้อจะปล่อยให้กินหญ้าในทุ่งหญ้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และคักให้กินบ้างในบางช่วง เช่น ช่วงการทำนา ปริมาณอาหารหย่านที่ให้ไม่จำกัดโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 15 - 20 กิโลกรัม ต่อตัวต่อวัน

อาหารข้น

-ชนิดอาหารข้นที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ คือ อาหารข้นที่ผสมขึ้นเองและอาหารข้นสำเร็จรูป ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 44.76 ไม่มีการให้อาหารข้นแก่โคเนื้อ รองลงมาร้อยละ 37.14 ให้อาหารสำเร็จรูปที่มีจำหน่ายอยู่ตามท้องตลาดทั่วไปไม่มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4 - 5 บาท และอีกร้อยละ 18.10 ผสมอาหารข้นใช้เอง

-ปริมาณอาหารข้นที่ให้ทั้งอาหารข้นที่ผสมขึ้นเองและอาหารสำเร็จรูปที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อนั้น ส่วนใหญ่จะให้เพื่อเป็นอาหารเสริมในช่วงฤดูแล้ง ที่หญ้าตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอ ซึ่งจะให้อาหารข้นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น และมีส่วนน้อยที่ใช้เลี้ยงลูกโคพันธุ์ลูกผสมฮินดูบราซิล และบราห์มันที่มีอายุไม่เกิน 1 ปี

การใช้แร่ธาตุวิตามิน

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 57.14 มีการใช้ก้อนแร่ธาตุให้โคเลี้ยง
กินเองและที่เหลือน้อยละ 42.86 ไม่มีการให้แร่ธาตุแก่โคเนื้อ

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่คือร้อยละ 53.33 ใช้น้ำบาดาล
โดยการขุดหรือเจาะบอบาดาลนำมาใช้ รองลงมาร้อยละ 32.38 ใช้น้ำชลประทานและ
ส่วนน้อยคือร้อยละ 14.29 ใช้น้ำจากแม่น้ำน้อย

วิธีการเลี้ยงโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก ซึ่งการเลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่
ร้อยละ 58.10 จะเลี้ยงแบบบางฤดูปล่อยให้ออกในทุ่งหญ้าบางฤดูขังไว้ในคอกแล้วตัดหญ้ามา
ให้ออก รองลงมาคือร้อยละ 25.71 จะเลี้ยงแบบขังไปเลี้ยงหรือผูกกลามในแปลงหญ้าและส่วน
น้อยคือร้อยละ 5.71 ที่เลี้ยงโคพันธุ์ลูกผสมอินดูบราซิลจะเลี้ยงในคอก โดยตัดหญ้ามาให้กิน
ตลอดปี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 อาหารและการให้อาหาร

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>แหล่งที่มาของอาหารหยาด</u>		
แหล่งอาหารธรรมชาติ	98	93.33
แปลงพืชอาหารที่ปลูกไว้	1	0.95
แหล่งอาหารธรรมชาติและแปลงพืชอาหารที่ปลูกไว้	6	5.72
<u>ชนิดอาหารชนิดที่ใช้เลี้ยง</u>		
ผสมอาหารเอง	19	18.10
อาหารสำเร็จรูป	39	37.14
ไม่ได้ใช้	47	44.76
<u>การใช้แร่ธาตุวิตามิน</u>		
มีการใช้ก้อนแร่ธาตุ	60	57.14
ไม่ได้ใช้	45	42.86
<u>แหล่งน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ</u>		
น้ำชลประทาน	34	32.38
น้ำบาดาล	56	53.33
น้ำแม่น้ำ	15	14.29
<u>วิธีการเลี้ยงดูโคเนื้อ</u>		
จูงไปเลี้ยงหรือผูกลามาในแปลงหญ้า	27	25.71
ปล่อยรวมกันเป็นฝูงในแปลงหญ้าตลอดปี	11	10.48
เลี้ยงในคอกโดยคัทหญ้ามาให้กินตลอดปี	6	5.71
บางฤดูปล่อยให้กินในทุ่งหญ้าบางฤดูขังไว้ในคอกแล้วคัทหญ้ามาให้กิน	61	58.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรค-พยาธิและการป้องกันรักษา(ตารางที่ 8)

โรคที่พบในโคเนื้อ

จากการศึกษาพบว่าโคเนื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นโรคปากและเท้าเปื่อย รอยละ 45.45 รองลงมาคือโรคเฮโมรายิกเซพติกซีเมีย (คอบวม) รอยละ 16.53 และโรคที่พบเป็นส่วนน้อยคือโรคแท้งคิตตอ รอยละ 0.83

การป้องกันโรค

จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ รอยละ 91.43 ของผู้เลี้ยงโคเนื้อจะได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค จากเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์ อำเภอค่ายบางระจัน ซึ่งจะฉีดวัคซีนที่จำเป็นสำหรับโคเนื้อดังนี้

1. วัคซีนป้องกันโรคแท้งคิตตอสะเตรน 19 ซึ่งทำการฉีดลูกโคเพศเมีย เมื่ออายุ 3 - 6 เดือน
2. วัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ต้องฉีดให้ครบ 3 ชนิด (เอ, เอเชียวัน และโอ) ซึ่งทำการฉีดลูกโคหยานมและฉีดซ้ำทุก 6 เดือน
3. วัคซีนโรคเฮโมรายิกเซพติกซีเมีย (โรคคอบวม) ซึ่งทำการฉีดลูกโคหยานมและฉีดซ้ำทุก 6 เดือน

การปฏิบัติเมื่อพบว่าโคเนื้อเป็นโรค

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ รอยละ 97.14 เมื่อพบว่าโคเนื้อเป็นโรคจะติดต่อสัตวแพทย์เพื่อตรวจรักษา และ รอยละ 2.86 จะทำการรักษาเองโดยใช้สมุนไพรที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

พยาธิที่พบและการป้องกันรักษา

สำหรับพยาธิภายในที่พบในโคเนื้อได้แก่ พยาธิใบไม้ในตับพยาธิตัวกลม จะทำการรักษาโดยทำการฉีดยาที่มีชื่อการค้าว่า ไทรเด็กซ์ ทุก ๆ 6 เดือน ส่วนพยาธิภายนอกที่พบได้แก่ เห็บ เหลือบ ยุง แมลงวัน แมลงหวี่ การป้องกัน กระทำโดยใช้ตาข่ายทำเป็นมุ้งคลุมคานนอกของโรงเรือน บางรายจะสูมไฟตอนกลางคืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 โรค-พยาธิและการป้องกันรักษา

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>โรคและพยาธิที่เคยมพบ (n = 121)</u>		
โรคแท้งติดต่อกัน	1	0.83
โรคเฮโมรายิก(คอบวม)	20	16.53
โรคปากและเท้าเปื่อย	55	45.45
โรคไขขา	12	9.92
โรคตาอักเสบ	2	1.65
โรคหนองอืด	16	13.22
พยาธิ	15	12.40
<u>การป้องกันโรค - พยาธิ</u>		
ฉีดวัคซีนป้องกันโรค	96	91.43
ทำการตรวจโรคตามกำหนดเวลาโดยสัตวแพทย์	4	3.81
ไม่ได้ทำการป้องกัน	5	4.76
<u>การปฏิบัติเมื่อพบว่าโคเนื้อเป็นโรค</u>		
ติดต่อสัตวแพทย์เพื่อตรวจรักษา	102	97.14
รักษาเอง	3	2.86

การผสมพันธุ์, การทำพันธุ์ประวัติ, และการทำเครื่องหมาย (ตารางที่ 9)

วิธีการผสมพันธุ์โคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 58.10 จะใช้วิธีผสมจริงเพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่ใช้จางผสมและมีเพียงส่วนน้อยใช้พ่อพันธุ์ในฟาร์มตนเองเนื่องจากในจังหวัดสิงห์บุรี จะมีฟาร์มพ่อโคพันธุ์ที่ให้บริการด้านการผสมพันธุ์อยู่หลายแห่ง จึงทำให้ผู้เลี้ยงโคเนื้อหัน

มานิยมการผสมพันธุ์แบบผสมจริง รongลงมาร้อยละ 25.52 มีทั้งผสมเทียมและจริงผสม

และส่วนน้อยร้อยละ 12.38 ใช้วิธีผสมเทียม

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำฟันรูปะวัติ

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 83.81 จะไม่ทำฟันรูปะวัติของโคเนื้อ รองลงมาร้อยละ 15.24 จะมีการทำฟันรูปะวัติโดยละเอียดเกี่ยวกับการผสมพันธุ์และลูกที่เกิดและส่วนน้อยร้อยละ 0.95 ทำฟันรูปะวัติบ้างไม่ได้ทำบ้าง

การทำเครื่องหมายในฝูงโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 96.19 ไม่ได้ทำเครื่องหมายหรือเลขประจำตัวโคในฝูงโคเนื้อ มีส่วนน้อยคือร้อยละ 3.81 ที่ได้ทำเครื่องหมายโดยวิธีเหล็กตีเบอร์รอนที่สะโพกร้อยละ 1.90 และวิธีตีเบอร์ที่ใบหูร้อยละ 1.90 เท่านั้น

ตารางที่ 9 การผสมพันธุ์, การทำฟันรูปะวัติและการทำเครื่องหมาย

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>วิธีผสมพันธุ์โคเนื้อ</u>		
จริงผสม	61	58.10
ผสมเทียม	13	12.38
มีทั้ง ผสมเทียมและจริงผสม	31	29.52
<u>การทำฟันรูปะวัติ</u>		
ไม่ทำ	88	83.81
ทำการบันทึกประวัติโดยละเอียดเกี่ยวกับการผสมพันธุ์ และลูกที่เกิด	16	15.24
ทำบ้างไม่ได้ทำบ้าง	1	0.95
<u>การทำเครื่องหมายในฝูงโคเนื้อ</u>		
ไม่ได้ทำ	101	96.19
ทำ	4	3.81
-เบอร์รอนที่สะโพก	2	1.90
-ตีเบอร์ที่ใบหู	2	1.90

การจำหน่ายและรายได้ (ตารางที่ 10)

การจำหน่ายโคเนื้อโดยทั่วไปแล้วผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกคน จะใช้วิธีการขายแบบ
เหมาตัวซึ่งการที่ราคาจำหน่ายจะต้องดูถึงลักษณะ ขนาด น้ำหนัก เพศ และอายุประกอบกันไป

ผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีรายได้จากการขายโคเนื้อต่ำสุด 4,000 บาทต่อปี รายได้จาก
การขายโคเนื้อสูงสุด 120,000 บาทต่อปี รายได้จากการขายโคเนื้อเฉลี่ย 25,232.85
บาทต่อปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 39.05 มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001 - 20,000 บาทต่อปี และ
ส่วนน้อยคือร้อยละ 3.81 มีรายได้ในช่วง 50,001 - 60,000 บาทต่อปี

ตารางที่ 10 รายได้และการจำหน่าย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(n = 105)	
วิธีการจำหน่าย		
ขายเหมาตัว	105	100
รายได้จากการขายโคเนื้อ		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	19	18.10
10,001 - 20,000 บาท	41	39.05
20,001 - 30,000 บาท	19	18.10
30,001 - 40,000 บาท	10	9.52
40,001 - 50,000 บาท	6	5.71
50,001 - 60,000 บาท	4	3.81
60,001 บาทขึ้นไป	6	5.71
รายได้ต่ำสุด 4,000 บาท		
รายได้สูงสุด 120,000 บาท		
รายได้เฉลี่ย 25,232.85 บาท		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาในการเลี้ยงโคเนื้อ

1. ปัญหาเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหาร

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จะขาดแคลนหญ้าในฤดูแล้ง ในช่วงเดือน มกราคม ถึง เมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่ฝนทิ้งช่วงจึงทำให้หญ้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และอาหารสำเร็จรูปที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดมีราคาสูง ขณะเดียวกันเกษตรกรไม่มีความรู้ ในการผสมอาหารเพื่อใช้เป็นอาหารโคเนื้อ

2. ปัญหาในด้านการผสมพันธุ์

ผู้เลี้ยงโคเนื้อจะมีปัญหาในเรื่องอัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.10 จะผสมพันธุ์โคเนื้อด้วยวิธีผสมจริงจากฟาร์มพ่อโคของเอกชนในอัตราพันธุ์ อีนิคบูร่าซิลครั้งละ 2,000 - 5,000 บาทต่อตัว พันธุ์ราห์มันครั้งละ 200 - 500 บาทต่อตัว ซึ่งผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จะนิยมผสมพันธุ์ด้วยพ่อโคพันธุ์อีนิคบูร่าซิลทำให้เสียอัตรา ค่าผสมพันธุ์สูงมาก

3. ปัญหาในด้านการตลาด

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ จะจำหน่ายโคเนื้อด้วยวิธี ขายเหมาตัวโดยที่ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนในการกำหนดราคา ซึ่งจะทำให้ผู้เลี้ยงโคเนื้อเสียเปรียบพอคากกลาง และถูกกดราคา

4. ปัญหาทั่วไป

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของผู้เลี้ยงโคเนื้อพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 21.90 จะพบปัญหาโจรผู้ร้ายขู่มขู่ และร้อยละ 11.43 จะมีปัญหาขัดแย้งกับเพื่อน บ้านเนื่องจกโคเข้ฆ่าหลายฟัซผลทำให้เกิดความเสียหาย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโคเนื้อ

จากการศึกษาพบว่า ในการผลิตโคเนื้อหนึ่งตัว จะต้องใช้ต้นทุนทั้งหมด 8,086.13 บาท ซึ่งส่วนใหญ่คือร้อยละ 98.47 เป็นต้นทุนผันแปร ซึ่งแบ่งเป็นค่าพันธุ์โค ค่าผสมพันธุ์ ค่าอาหารขยาย ค่าอาหารชน ค่าขนส่ง ค่ายาป้องกันโรค ค่าน้ำ - ไฟฟ้า ค่าอุปกรณ์ และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน คิดเป็นร้อยละ 69.72 , 12.83, 6.13, 0.97, 1.09, 0.52, 0.47, 0.20 และ 6.55 ตามลำดับ มีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 1.53

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นต้นทุนคงที่ ซึ่งแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ดิน ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์ และค่าเสื่อมคอก และโรงเรือนคิดเป็นร้อยละ 0.29, 0.14 และ 1.10 ตามลำดับ

สำหรับต้นทุนผันแปรการผลิตโคเนื้อนั้นจะไม่คิดค่าแรงงานในการเลี้ยงดูโคเนื้อ เนื่องจากผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงานจากภายนอก จะใช้แรงงานที่มีอยู่ในครอบครัวในการเลี้ยงดูโคเนื้อเท่านั้น

ตารางที่ 11 แสดงต้นทุนการผลิตโคเนื้อ (บาท/ตัว)

รายการ	บาท/ตัว(เฉลี่ย)	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร		
ค่าพันธุ์โค	5,637.14	69.71
ค่าผสมพันธุ์	1,037.14	12.83
ค่าอาหารหยาบ	495.79	6.13
ค่าอาหารข้น	78.44	0.97
ค่าขนส่ง	88.1	1.09
ค่ายาป้องกันรักษาโรค	42.01	0.52
ค่าน้ำ-ไฟฟ้า	38.40	0.47
ค่าอุปกรณ์	16.26	0.20
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	529.39	6.55
รวมต้นทุนผันแปร	7,962.67	98.47
ต้นทุนคงที่		
ค่าใช้จ่ายที่ดิน	23.77	0.29
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์	11.14	0.14
ค่าเสื่อมคอกและโรงเรือน	88.55	1.10
รวมต้นทุนคงที่	123.46	1.53
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	8,086.13	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปและขอเสนอแนะ

สรุป

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 105 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชายร้อยละ 62.86 อายุเฉลี่ย 42.20 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา มีแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 3 คน ซึ่งเป็นแรงงานในการเลี้ยงโคเนื้อเต็มเวลาเฉลี่ย 1 คน ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก อาชีพรองคือการค้าเลี้ยงโคเนื้อ รายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 66,353.80 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องเงินทุน ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนน้อยที่กู้เงิน ส่วนใหญ่จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อได้แก่ หน่วยงานส่งเสริมของกรมปศุสัตว์

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ

จากการศึกษาพบว่าผู้เลี้ยงโคเนื้อ เลี้ยงโคเนื้อมาแล้วเฉลี่ย 7.67 ปี มีจำนวนโคเนื้อทั้งหมดเฉลี่ย 8 ตัว ซึ่งในจำนวนนี้เลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองเฉลี่ย 8 ตัว พันธุ์ลูกผสมบราห์มันเฉลี่ย 3 ตัว พันธุ์ลูกผสมฮินดูบราซิลเฉลี่ย 2 ตัว และพันธุ์เรดซินดีเฉลี่ย 2 ตัว สภาพของโรงเรือนส่วนใหญ่จะสร้างโรงเรือนติดกับบ้านพักอาศัยโดยที่ขนาดโรงเรือนจะแตกต่างกันออกไปตามจำนวนโคที่เลี้ยง ซึ่งส่วนใหญ่โรงเรือนมีขนาดกว้าง 6 เมตร ยาว 8 เมตร สูง 3 เมตร วัสดุที่ใช้คือไม้เนื้อแข็งส่วนวัสดุคอกหลังคาได้แก่สังกะสี อาหารหยาบที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ คือ หญ้าและฟางข้าว ซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติซึ่งจะให้ไม่จำกัดโดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 15 - 20 กก. ต่อตัวต่อวัน ส่วนอาหารข้นส่วนใหญ่จะให้ในรูปแบบอาหารสำเร็จรูปมีเพียงร้อยละ 18.10 ที่ผสมอาหารข้นขึ้นใช้เอง ซึ่งอาหารข้นที่ให้ส่วนใหญ่จะให้เพื่อเป็นอาหารเสริมในช่วงฤดูแล้งในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น นอกจากนี้ผู้เลี้ยงโคเนื้อยังให้แร่ธาตุวิตามินเพิ่มเติม โดยใช้ก้อนแร่ธาตุให้โคเนื้อเลียกินเอง แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล โดยการขุดหรือเจาะบอบาดาลนำมาใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบบางฤดูปล่อยให้กินในทุ่งหญ้าบางฤดูขังไว้ในคอกแล้วตัดหญ้ามาให้กิน สำหรับวิธีการป้องกันโรคพยาธิใน โคเนื้อจะได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคและฉีดยาถ่ายพยาธิภายใน จากเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์ อำเภอค่ายบางระจัน ซึ่งโรคที่พบในโคเนื้อรอบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย ซึ่งเมื่อเกษตรกรพบว่าโคเนื้อเป็นโรคจะติดต่อสัตวแพทย์เพื่อตรวจรักษา การผสมพันธุ์โคเนื้อส่วนใหญ่จะใช้วิธีจางผสม การทำพันธุ์ประวัติผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ไม่ทำพันธุ์ประวัติโคเนื้อและไม่ได้ทำเครื่องหมาย มีเพียงส่วนน้อยที่ทำพันธุ์ประวัติโดยละเอียดและทำเครื่องหมายโดยเหล็กตีเบอร์รอน และติดเบอร์ที่ใบหูผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกคนจะขายโคเนื้อแบบเหมาตัว ซึ่งรายได้จากการขายโคเนื้อเฉลี่ยคนละ 25,232.85 บาทต่อปี

ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับอาหารหยาบอันได้แก่หญ้า ซึ่งจะขาดแคลนในฤดูแล้ง ปัญหาอัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ และค่าผสมพันธุ์มีราคาแพงปัญหาการจำหน่ายโคด้วยวิธีการขายเหมาตัวทำให้ผู้เลี้ยงโคเนื้อเสียเปรียบพอค้าคนกลาง นอกจากนี้เกษตรกรยังมีปัญหาเกี่ยวกับโจรผู้ร้ายขู่มุข และการขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน เนื่องจากโคเขาไปทำลายพืชผลของเพื่อนบ้าน

ต้นทุนการผลิตโคเนื้อ

จากการศึกษาถึงต้นทุนของการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งแบ่งต้นทุนออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ พบว่าต้นทุนผันแปรเฉลี่ยตัวละ 7,962.67 บาท ต้นทุนคงที่เฉลี่ยตัวละ 123.46 บาท เมื่อรวมต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยตัวละ 8,086.13 บาท

ขอเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาของผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่าปัญหาซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และเป็นอุปสรรค ต่อการขยายตัวของการเลี้ยงโคเนื้อในหอสรูปโคดังนี้

1. ปัญหาการขาดแคลนหญ้าในฤดูแล้ง และอาหารสำเร็จรูปที่มีจำหน่ายในท้องตลาดมีราคาแพง รวมทั้งผู้เลี้ยงโคเนื้อไม่มีความรู้ในการผสมอาหารเพื่อใช้เป็นอาหารโคเนื้อ และขาดความรู้เกี่ยวกับการให้อาหารที่ถูกต้อง

ขอเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ อำเภอกาบังควรจัดควรรประสานงานกันในการส่งเสริมการปลูกแปลงหญ้าขึ้นทดแทนแปลงหญ้าธรรมชาติ โดยแนะนำพันธุ์หญ้าที่เหมาะสม การปลูกและการดูแลรักษาให้กับผู้เลี้ยงโคเนื้อ นอกจากนี้ควรจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องการผสมอาหารข้นขึ้นใช้เอง การทำฟางปรุงแต่งเพื่อใช้ทดแทนหญ้าสดในฤดูแล้งและวิธีการให้อาหารที่ถูกต้อง

2. ปัญหาการผสมพันธุ์ของโคเนื้อ มีอัตราการผสมติดค่อนข้างต่ำ และค่าผสมพันธุ์จากฟาร์มหอโคเอกชนมีราคาแพง

ขอเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ควรให้ความรู้แก่ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในเรื่องการเลี้ยงดูให้โคมีสุขภาพสมบูรณ์และแนะนำให้ผสมพันธุ์โคในช่วงที่เหมาะสมของระยะการเป็นสัด เพื่อให้มีอัตราการผสมติดสูงขึ้น และควรจะมีการส่งเสริมการผสมเทียมให้เป็นที่ยอมรับแก่ผู้เลี้ยงโคเนื้อ โดยใช้น้ำเชื้อที่มีคุณภาพดีในการผสมเทียม ซึ่งจะทำให้ผู้เลี้ยงโคเนื้อหันมาใช้การผสมเทียมแทนผสมจริง นอกจากนี้กรมปศุสัตว์ควรจัดหาพ่อโคที่มีคุณภาพดี เพื่อให้บริการผสมจริงแก่ผู้เลี้ยงโคเนื้อในราคาที่ถูกลงควบคู่ไปกับการผสมเทียม และควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำพันธุ์ประวัติของโคเนื้อเพื่อประโยชน์ในการทำวัคซีนป้องกันโรค การผสมพันธุ์และการคัดเลือกโคเนื้อไว้ทำพันธุ์ต่อไป

3. ปัญหาการจำหน่ายโคเนื้อด้วยวิธีเหมาตัวทำให้ผู้เลี้ยงโคเนื้อเสียเปรียบหอคากนกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอเสนอแนะ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อควรจะมีการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อขึ้นในอำเภอกำบางระจัน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการจำหน่ายโคเนื้อโดยใช้วิธีการจำหน่ายแบบชั่งน้ำหนัก และขายเป็นกิโลกรัมและวางกฎเกณฑ์ในการจำหน่ายโคเนื้อให้เป็นมาตรฐานของกลุ่มซึ่งจะทำให้โคเนื้อ มีราคาสูงขึ้น ประกอบกับจะช่วยให้การส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ในการเลี้ยงโคเนื้อ จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของไคงายและสะดวกรวดเร็ว

4. ปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุมและขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน เนื่องจากโคเข้าทำลายพืช

ผล

ขอเสนอแนะ

ผู้เลี้ยงโคเนื้อควรสร้างโรงเรียนในบริเวณที่ใกล้ชิดกับที่อยู่อาศัย ซึ่งควร จะล้อมคอกให้แน่นหนา และควรมีคอกพักสัตว์ที่แน่นหนาควย เพื่อกักโคในเวลาพักกลางวัน และในฤดูที่ไม่ได้ปล่อยโคออกเลี้ยง สำหรับในเวลากลางวันควรที่จะเปิดไฟฟ้าให้แสงสว่างตลอด ๒๔ ชั่วโมง ในบริเวณโรงเรียนเพื่อป้องกันโจรผู้ร้าย

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจการเกษตร. 2521. การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการเลี้ยงโค-กระบือปี 2519-2520 เอกสารเศรษฐกิจการเกษตรเลขที่ 59. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกระทรวงเกษตรสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 54 น.
- กองส่งเสริมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์. 2527. การเลี้ยงโคเนื้อ. เอกสารเผยแพร่ชุดที่ 7 (อค์สำเนา)
- จินตนา อินทรมงคล, ณัฐพงศ์ เพ็ญสุภา และสุนทรภรณ์ รัตนคิลกณ.ภูกเก็ต. 2525 การศึกษาเปรียบเทียบผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในการขุนโคกระบือในแปลงหญ้ากับการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ. รายงานการประชุมวิชาการครั้งที่ 20 สาขาสัตวศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 340 น.
- ชัยวัฒน์ คนจริง. 2527. "การตรลาคพืชผลและปศุสัตว์ในชนบท". วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. 11(1) . 63-75
- ศรีพล เจาะจิต. 2527. การเลี้ยงสัตว์ใหญ่. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- ปราดณา พุกกะศรี. 2527. "ชายวัวให้โคร---กำไรสูงสุด". เกษตรวันนี้. 4(49) .80-85
- ประสิทธิ์ โหธิักษ์. 2524. "การรักษาสุขภาพสัตว์ให้นม". วารสารชุมชนทางเกษตร. (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2524) . 20
- ประสิทธิ์ ฤกษ์อนัน. 2524. การศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริชัย ศรีพงษ์พันธ์. 2525. ตำราพื้นฐานการเลี้ยงโค. ภาควิชาสัตวบาล. คณะทรัพยากร-ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยชลาครินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศรเทพ ธัมวาสร. 2525. "โคเนื้อกับการพัฒนาประเทศ". วารสารชาวเกษตร.
(มกราคม-กุมภาพันธ์ 2525) . 28

สากุล อุไรกุล. 2525. การตลาดโค-กระบือ. การผลิตโคเนื้อ. ภาควิชาสัตวบาล.
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สากุล อุไรกุล. 2532. "สถานการณ์และสู่ทางส่งออกตลาดปศุสัตว์". วารสารเกษตรวันนี้.
(กุมภาพันธ์ 3632) . 77-79

สมิต ยิ้มมงคล. 2531. รวมเรื่องโคเนื้อ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรม-
การเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรชัย ชาศรีรัตน์. 2525. การผลิตโคกระบือ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทมวลชนจำกัด.

สุรชาติ เทียนหล้า. 2529. การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุนของสมาชิกสหกรณ์การเลี้ยง
ปศุสัตว์ grp.กลางโพธิ์ยางคำจำกัด อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ .
วิทยานพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

ตารางที่ 3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	66	62.86
หญิง	39	37.14
อายุ		
21 - 30 ปี	17	16.19
31 - 40 ปี	37	35.24
41 - 50 ปี	23	21.91
51 - 60 ปี	22	20.95
61 - 70 ปี	6	5.71
อายุต่ำสุด 21 ปี		
อายุสูงสุด 70 ปี		
อายุเฉลี่ย 42.20 ปี		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	5	4.76
จบชั้นประถมศึกษา	93	88.57
จบชั้นมัธยมศึกษา	7	6.67
จำนวนแรงงานในครอบครัว		
1 - 2 คน	46	43.81
3 - 4 คน	46	43.81
แรงงานทั้งหมดต่ำสุด 1 คน		
แรงงานทั้งหมดสูงสุด 6 คน		
แรงงานทั้งหมดเฉลี่ย 3 คน		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
	(n = 105)	

จำนวนแรงงานครอบครัวที่ช่วยเหลือภัยโศกเศร้า

1 - 2 คน	78	74.29
3 - 4 คน	27	25.71
แรงงานที่ช่วยเหลือภัยต่ำสุด 1 คน		
แรงงานที่ช่วยเหลือภัยสูงสุด 4 คน		
แรงงานช่วยเหลือภัยเฉลี่ย 2 คน		

จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ช่วยเหลือภัยโศกเศร้าเต็มเวลา

1 - 2 คน	104	99.05
3 - 4 คน	1	0.95
แรงงานเต็มเวลาต่ำสุด 1 คน		
แรงงานเต็มเวลาสูงสุด 3 คน		
แรงงานเต็มเวลาเฉลี่ย 1 คน		

อาชีพหลัก

ทำนา	69	65.71
เลี้ยงโคเนื้อ	22	20.95
ทำไร่อ้อย	6	5.72
ทำสวน	1	0.95
ค้าขาย	2	1.91
รับจ้าง	5	4.76

อาชีพรอง

ไม่มี	4	3.81
ทำนา	10	9.52
เลี้ยงวัวเนื้อ	83	79.05
ทำสวน	2	1.91

เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าจะรับจ้างทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
(n = 105)		
<u>รายได้ทั้งหมด</u>		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	1	1.90
20,001 - 30,000 บาท	17	16.19
30,001 - 40,000 บาท	13	12.38
40,001 - 50,000 บาท	15	14.28
50,001 - 60,000 บาท	7	6.67
60,001 - 70,000 บาท	16	15.24
70,001 - 80,000 บาท	11	10.48
80,001 บาทขึ้นไป	24	22.86
รายได้ทั้งหมด ต่ำสุด 20,000 บาท		
รายได้ทั้งหมด สูงสุด 330,000 บาท		
รายได้ทั้งหมด เฉลี่ย 66,353.80 บาท		
<u>รายได้จากอาชีพหลัก</u>		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	6	5.71
10,001 - 20,000 บาท	20	19.05
20,001 - 30,000 บาท	12	11.43
30,001 - 40,000 บาท	23	21.90
40,001 - 50,000 บาท	19	18.40
50,001 - 60,000 บาท	12	11.43
60,001 - 70,000 บาท	5	4.76
70,001 บาทขึ้นไป	8	7.62
รายได้จากอาชีพหลัก ต่ำสุด 7,000 บาท		
รายได้จากอาชีพหลัก สูงสุด 200,000 บาท		
รายได้จากอาชีพหลัก เฉลี่ย 42,060 บาท		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 105)	ร้อยละ
<u>รายได้จากอาชีพรอง</u> (n = 101)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	20.79
10,001 - 20,000 บาท	41	40.60
20,001 - 30,000 บาท	21	20.79
30,001 - 40,000 บาท	6	5.94
40,001 - 50,000 บาท	6	5.94
50,001 - 60,000 บาท	2	1.98
60,001 บาทขึ้นไป	4	3.91
รายได้จากอาชีพรอง ต่ำสุด 4,000 บาท		
รายได้จากอาชีพรอง สูงสุด 80,000 บาท		
รายได้จากอาชีพรองเฉลี่ย 22,404.45 บาท		
<u>ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน</u>		
ไม่มีปัญหา	98	93.33
มีปัญหา	7	6.67
- ดอกเบี้ยสูงเกินไป	3	2.86
- ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน	4	3.81
<u>แหล่งเงินทุน</u> (n = 65)		
ญาติพี่น้อง	3	4.62
เพื่อนบ้าน	1	1.54
ธกส.	31	47.69
ธนาคารพาณิชย์	11	16.92
สหกรณ์การเกษตร	19	29.23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
(n = 105)		
<u>การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมต่างๆในท้องถิ่น</u>		
ไม่ได้เป็น	27	25.71
เป็น	78	74.29
เป็นสมาชิกกลุ่มหรือชมรมต่างๆในท้องถิ่น (n = 78)		
-กลุ่มลูกคา ธกส.	36	46.15
-สหกรณ์การเกษตร	29	37.18
-ธนาคารพาณิชย์	11	14.10
-กลุ่มเกษตรกร	2	2.57
ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม (n = 78)		
-กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ	65	83.33
-ส่งเสริมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ-		
ทางการเกษตร	13	16.67
<u>หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ</u>		
หน่วยผสมเทียม	7	6.67
หน่วยส่งเสริมกรมปศุสัตว์	74	70.48
หน่วยผสมเทียมและหน่วยส่งเสริมกรมปศุสัตว์	15	14.28
เจ้าหน้าที่การเกษตรอื่นๆ	3	2.86
เอกชนที่ให้บริการด้านผสมพันธุ์โค	6	5.61

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอค่ายบางระจันจังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อ.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา

() ไม่ได้เรียนหนังสือ	() จบชั้นประถมศึกษา(ระบุ).....
() จบชั้นมัธยมศึกษา(ระบุ).....	() อนุปริญญา
() ปริญญาตรีขึ้นไป	() อื่นๆ (ระบุ).....
4. แรงงานในครอบครัว.....คน
 - 4.1 แรงงานที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อ.....คน

ทำงานเต็มเวลา (8 ช.ม./วัน).....คน
ทำงานไม่เต็มเวลา(น้อยกว่า 8 ช.ม./วัน).....คน
5. อาชีพหลัก.....รายได้ปีละ.....บาท

อาชีพรอง ก.....รายได้ปีละ.....บาท
ข.....รายได้ปีละ.....บาท
ค.....รายได้ปีละ.....บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ท่านมีปัญหาเรื่องเงินทุนหรือไม่

() ไม่มี

() มี ได้แก่

() ไม่มีแหล่งเงินทุน

() ดอกเบี้ยสูงเกินไป

() ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน

() อื่น ๆ (ระบุ).....

7. ในกรณีกู้เงินท่านกู้เงินจากแหล่งใด

() ธกส.....บาท/ปี

() สหกรณ์การเกษตร.....บาท/ปี

() ธนาคารพาณิชย์.....บาท/ปี

() กลุ่มเกษตรกร.....บาท/ปี

() เอกชนอื่น ๆ.....บาท/ปี

() ญาติพี่น้อง.....บาท/ปี

() อื่นๆ(ระบุ).....

8. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหรือชมรมต่างๆ ในท้องถิ่นหรือไม่

() เป็น

() ไม่ได้เป็น

ถ้าท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1.กลุ่มลูกค้า ธกส.

() 4.กลุ่มลูกค้าธนาคารพาณิชย์

() 2.สหกรณ์การเกษตร

() 5.กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

() 3.กลุ่มชาวนา

() 6.อื่นๆ (ระบุ).....

9. ท่านได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกกลุ่มทางใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ฎเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- () ตรวจสอบและฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด
- () ส่งเสริมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร
- () ให้อืมพ่อแม่โคเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

10. มีหน่วยงานใดบ้างที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ

<u>หน่วยงาน</u>	<u>การช่วยเหลือ</u>
() หน่วยงานผสมเทียม	
() สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์	
() หน่วยงานส่งเสริมกรมปศุสัตว์	
() เจ้าหน้าที่การเกษตรอื่น ๆ	
() อื่น ๆ (ระบุ).....	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงโคเนื้อ

1. ท่านเลี้ยงโคเนื้อมาแล้ว.....ปี

ประเภท	เพศผู้(ตัว)	เพศเมีย(ตัว)	แหล่งที่มา	หมายเหตุ
1. พ่อ-แม่พันธุ์				
2. โคหนุ่ม-สาว (อายุ 2-3ป)				
3. โคอายุเกิน 1 ปี				
4. ลูกโค(อายุต่ำกว่า 1 ปี)				
5. อื่นๆ (ระบุ) -----				
รวม				

ท่านเลี้ยงโคพันธุ์อะไรบ้าง

- () โคพื้นเมือง.....ตัว
- () ลูกผสมพันธุ์อินดูราซิด.....ตัว
- () ลูกผสมพันธุ์บราห์มัน.....ตัว
- () ลูกผสมเรดซินดี้.....ตัว
- () ลูกผสมพันธุ์อื่น ๆ (ระบุ).....ตัว

2. สภาพโรงเรือน

2.1 สถานที่ตั้ง

- () ใต้ถุนบ้าน
- () แยกออกจากหาก
- () ติดกับบ้าน
- () อื่น ๆ (ระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ประเภทของโรงเรียน

ก. ขนาดของโรงเรียน กว้าง × ยาว × สูง.....เมตร

ข. ชนิดของโรงเรียน

- () ไม้เนื้อแข็ง () คอนกรีต
() ไม้ไผ่ () อื่นๆ (ระบุ).....

ค. วัสดุบุผนังหลังคา

- () สังกะสี () กระเบื้อง
() หญ้าคา () อื่น ๆ.....

3. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้เลี้ยงโค

ประเภท	ราคามูลค่า(ซื้อ)	อายุใช้งาน(ปี) (ใช้งานมาแล้วกี่ปี)
() รถ 2 ล้อ
() เคียวเกี่ยวหญ้า
() คอกพักสัตว์
() ที่ใส่อาหาร
() ที่ใส่น้ำ
() รางหญ้า
() อื่น ๆ (ระบุ)

4. อาหารและการให้อาหาร

4.1 อาหารหยาบ

- () หญ้า () ฟางข้าว
() ถั่ว ข้าวโพด () อื่น ๆ (ระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 แหล่งที่มาของอาหารขยาย

- () แปลงพืชอาหารสัตว์ที่ปลูกไว้ () แหล่งอาหารตามธรรมชาติ
 () ชื่อ จำนวน.....ก.ก.ละ.....บาท

4.3 อาหารชนิดที่ใช้เลี้ยง

- () ผสมเอง () อาหารสำเร็จรูป
 () อื่นๆ (ระบุ).....

	อาหารชน		อาหารขยาย		หมายเหตุ
	ปริมาณ(กก.)	ราคา(บาท/กก)	ปริมาณ(กก)	ราคา(บาท/กก)	
พ่อ-แม่พันธุ์					
โคหนุ่ม-สาว(อายุ 2 - 3 ปี)					
โคอายุเกิน 1 ปี					
ลูกโค(อายุต่ำกว่า 1 ปี)					
อื่น ๆ (ระบุ).....					

4.4 ท่านใช้แร่ธาตุ วิตามินหรือไม่

- () ไม่ได้ใช้
 () ใช้ ใช้ในลักษณะใด
 () ผสมลงในอาหาร () ให้อุเลียงกิน
 () ละลายน้ำกิน () อื่นๆ(ระบุ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 ท่านได้แหล่งน้ำจากไหน

- () แหล่งน้ำชลประทาน () น้ำประปา
() น้ำบาดาล () อื่นๆ (ระบุ).....

4.6 ปัญหาในด้านอาหารและการให้อาหารและแนวทางในการแก้ไข

- 1.....
2.....

5. การเลี้ยงดู

- () จูงไปเลี้ยงหรือผูกลามาในแปลงหญ้า
() ปล่อยให้เลี้ยงหรือผูกลามาในแปลงหญ้าตลอดปี
() แยกออกเป็นฝูงตามประเภทของโค
() เลี้ยงในคอกโดยตัดหญ้ามาให้กินตลอดปี
() บางฤดูปล่อยให้กินในทุ่งหญ้าบางฤดูขังไว้ในคอกแล้วตัดหญ้ามาให้กิน

6. การป้องกันรักษาโรคพยาธิ

6.1 ท่านมีวิธีป้องกันโรคโคอย่างไร

- () ฉีดวัคซีนป้องกัน
() ทำการตรวจโรคตามกำหนดเวลาโดยสัตแพทย์
() กักกันโคที่ซื้อมาจากแหล่งอื่นๆ 2 สัปดาห์ก่อนนำเข้าฝูง

6.2 ในรอบปีที่ผ่านมามีเคยเป็นโรคอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () โรคแท้งติดต่อ () โรคพยาธิ () ปากและเท้าเปื่อย
() วัณโรค () ไช้ขา () ไช้เท้า
() เฮโมรายิก () ตาอักเสบ () ท้องอืด
() อื่นๆ (ระบุ).....

6.3 เมื่อโคของท่านเป็นโรค ท่านทำอย่างไร

- () ติดต่อสัตวแพทย์เพื่อตรวจรักษา
- () ขยายแกโรงฆ่าสัตว์
- () รักษาเอง
- () ขายให้แกฟาร์มอื่น ๆ
- () ทำลายโคตัวนั้น

7. การผสมพันธุ์

7.1 การเลี้ยงโคของท่านมีการผสมพันธุ์อย่างไร

- () ผสมจริง (ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี)
- () ผสมเทียม (ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี)
- () มีทั้งผสมเทียมและผสมจริง (ค่าใช้จ่าย.....บาท/ปี)

7.2 การทำพันธุ์ประวัติ

- () ทำการบันทึกประวัติโดยละเอียดเกี่ยวกับการผสมพันธุ์และลูกที่เกิด
- () ทำบ้างไม่ได้บ้าง
- () ไม่ทำ

7.3 ท่านทำเครื่องหมายใดในฝูงโคของท่านหรือไม่

- () ทำ () ไม่ได้ทำ
- ถ้าทำใช้วิธีไหน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () คัทหู () เบอร์แฉวนคอ
- () เหล็กตีเบอร์รอนที่ก้น () เบอร์ตีหู
- () สลักที่หู () อื่นๆ (ระบุ).....

7.4 ปัญหาในด้านการผสมพันธุ์และแนวทางในการแก้ไข

- 1.....
- 2.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. การจำหน่ายและรายได้

8.1 วิธีการจำหน่าย

- () ขายเหมาตัว () ขายโดยการชั่งน้ำหนัก
 () อื่น ๆ (ระบุ)

8.2 รายได้

ประเภท	จำนวนตัว	ราคาต่อตัว		รายได้	ผู้ซื้อ/แหล่งรับซื้อ	หมายเหตุ
		เหมาตัว	ชั่งน้ำหนัก			
1. ขายโคคัศทิ้ง						
2. ขายลูกโค						
3. ขายพอและแม่พันธุ์						
4. ขายโคหนุ่มสาว						
5. มูลโค						
6. อื่นๆ (ระบุ)						

8.3 ปัญหาในด้านการตลาดและแนวทางในการแก้ไข

- 1.....
 2.....

9. ปัญหาทั่วไป

- () โจรผู้ร้ายชุกชุม
 () เกิดการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านเนื่องจากโคเข้าทำลายพืชผล
 () อื่นๆ (ระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ต้นทุนในการเลี้ยงโคเนื้อ

1. ต้นทุนการผลิต (บาทต่อโคเนื้อ 1 ตัว)

1.1 ต้นทุนผันแปร

ค่าแรงงาน.....

ค่าอาหาร

-ค่าอาหารชน.....

-ค่าอาหารหยาบ.....

ค่าน้ำ-ค่าไฟ.....

ค่าอุปกรณ์.....

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและล้อรถ.....

ค่ายาป้องกันและรักษาโรค.....

ค่าพันธุ์โค.....

ค่าผสมพันธุ์.....

ค่าขนส่ง.....

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน.....

1.2 ต้นทุนคงที่

ค่าใช้ที่ดิน.....

ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์.....

ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์.....

รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้